

KZ-Gedenkstätte Neuengamme

Ausstellungen
Begegnungen
Studienzentrum

KZ-Gedenkstätte Neuengamme Jean-Dolidier-Weg 75 21039 Hamburg

Nieuwsbrief bij het einde van het jaar

Aan de overlevenden van het concentratiekamp
Neuengamme, nabestaanden en familieleden
en de vriendenkring van de gedenkplaats

Dr. Detlef Garbe
Direktor

Telefon: 040 | 428 131 - 511
Telefax: 040 | 428 131 - 525
detlef.garbe@kb.hamburg.de

Hamburg, 11.12.2017

Geachte dames en heren, beste vrienden en vriendinnen,

Ook dit jaar wil ik u met deze brief aan het einde van het jaar een terugblik geven op het werk van de gedenkplaats concentratiekamp Neuengamme. Vooral in een tijd waarin egocentrische en rechts-populistische tendensen terrein winnen in veel democratische staten, willen we actief empathie met de slachtoffers en een kritisch onderzoek naar de gevolgen van onrechtvaardigheid communiceren. Het is ook een van onze taken om de verbindende overeenkomsten en culturele diversiteit te benadrukken - en de internationale dialoog te bevorderen.

Een van onze speerpunten in het afgelopen jaar was het intensiveren van internationale ontmoetingsprojecten. Wij zijn doorgegaan met ons aanbod van een dialoog tussen familieleden van vervolgd en Nazi-daders. Naar een landelijke bijeenkomst op 30 april kwamen nabestaanden van voormalige gevangenen van de tweede, derde en vierde generatie uit België, Duitsland, Frankrijk, Nederland, Polen en Slovenië. Tijdens het forum "Toekomst van de herdenking" bespraken zij de vraag hoe de nazi-misdaden herdacht moeten worden als er geen overlevenden meer zijn om hun verhaal te vertellen. Aanleiding voor de bijeenkomst was de internationale herdenking van de 72ste verjaardag van het einde van de oorlog en de bevrijding op 3 mei 2017. De plechtigheden werden dit jaar bezocht door overlevenden en hun familie alsmede door andere gasten uit vele landen, waaronder Wit-Rusland, België, Denemarken, Frankrijk, Israël, Nederland, Noorwegen, Polen, Rusland, Zweden, Slovenië, Tsjechië en Oekraïne. Onder de sprekers waren met Ivan Moscovich en Joanna Fryczkowska twee concentratiekamp-overlevenden en met Yvonne Cossu-Alba een vertegenwoordiger van de tweede generatie. Jongeren die zich bezighielden met "Het verzet in het nationaalsocialisme en wat we ervan kunnen leren", stelden zich de vraag wat er vandaag kan worden gedaan tegen onrecht en racisme. U kunt de betreffende bijdragen en andere verslagen van het werk van de gedenkplaats online vinden in onze blog op de website www.kz-gedenkstaette-neuengamme.de.

Daar vindt u ook het rapport over het internationale jeugdwerkkamp van dit jaar. In de zomer hielden deelnemers uit Duitsland, Italië, Polen, Portugal, Spanje, de Tsjechische Republiek en de Oekraïne zich bezig met de ervaringen van de afstammelingen van daders en voormalige vervolgd en raakten zij in gesprek over de herinneringsculturen in verschillende landen.

In de speciale tentoonstelling ter gelegenheid van de herdenkingsdag voor de slachtoffers van het nationaalsocialisme, die we in het begin van het jaar met steun van het parlement van de stadstaat Hamburg konden presenteren, hebben onze archivariissen Alyn Beßmann en Dr. Reimer Möller laten zien dat de

bestrafing van degenen die verantwoordelijk waren voor de gewelddadige nazi-misdaden een belangrijke zorg was van de landen die bondgenoten waren in de oorlog tegen Duitsland. Het Curiohaus in Hamburg-Rotherbaum was de belangrijkste rechtbank voor de berechting van oorlogsmisdaden in de Britse bezettingszone. Hier werden 188 militaire processen gevoerd tegen 504 beklaagden. Er was een uitgebreid begeleidend programma bij de tentoonstelling en ons studiecentrum organiseerde een conferentie over recent onderzoek naar de vervolging van nazi-misdaden door de Britse militaire rechtbank.

Op 10 mei 2017 werd in aanwezigheid van de laatste overlevenden en vertegenwoordigers van de slachtofferverenigingen de aan de deportatie van Joden, Sinti en Roma uit Hamburg herinnerende gedenkplaats "denk.mal Hannoverscher Bahnhof" in de Hafencity plechtig ingehuldigd door eerste burgemeester Olaf Scholz. Wij zijn momenteel bezig met de planning van het documentatiecentrum dat daar in de toekomst zal verrijzen en waarin nadien ook de internationale dimensie van de nazimisdaden duidelijk zal worden gemaakt. Een bijdrage hieraan wordt geleverd door het in maart gestarte externe project "Transgenerationale overlevering van de geschiedenis: bouwstenen voor de toekomst van de herdenking van het nationaalsocialisme in de migratiesamenleving".

Bij de nieuwe uitgaven dient behalve op een herziening van het materiaalboek "Ontneming van burgerlijke rechten, verzet, deportaties 1933 - 1945 en de toekomst van de herdenking in Hamburg" en de tentoonstellingsbrochure "De Hamburger Curiohaus-processen. Nazi-oorlogsmisdaden voor Britse militaire rechtbanken" in het bijzonder geattendeerd te worden op het boek "Represailles en terreur. Vergeldingsacties in het door Duitsland bezette Europa 1939 - 1945 ", dat Dr. Oliver von Wrochem met medewerking van onderzoekers uit vele landen heeft gepubliceerd en dat aansluit op onze tentoonstelling in het stadhuis in 2015.

Helaas moesten wij ook in 2017 weer afscheid nemen van overlevenden van het concentratiekamp Neuengamme, die op bijzondere wijze betrokken waren bij ons werk: plaatsvervangend zou ik willen noemen de in Łódź geboren Henryk Francuz, Karla Raveh-Frenkel uit Lemgo en Zuzana Růžičková uit Pilsen.

Ook dit jaar hebben meer dan 100.000 mensen ons bezocht. Een enquête in de zomer maakte ons duidelijk welke indruk bezoekers en bezoeksters meenemen van de gedenkplaats en welke redenen er zijn om deze te bezoeken - de enquête toonde ons opnieuw hoe internationaal ons publiek is en hoe belangrijk het voor veel mensen is dat gedenkplaatsen als plaatsen van herinnering en van leren blijven bestaan en hun toekomstgerichte werk blijven voortzetten.

Voor de geweldige steun die wij ook dit jaar hebben ontvangen dank ik u hartelijk en ik wens u, namens al onze medewerksters en medewerkers een bezinnelijke eindejaarsperiode en een gezond en vreedzaam Nieuwjaar!

Uw

